

ELIZA VERMENIGVULDIGT DE BROODEN DER EERSTELINGEN.

II KONING. IV: 42-44.

Ende daar quam een man van Baäl Salisa, ende bragt den man Gods brooden der eerstelingen, twintig gersten brooden, ende groene airen in hare hulzen: ende hy zeide, Geeft den volke, datze eten. Dog zyn dienaar zeide, Wat zoude ik dat hondert mannen voorzetten? ende hy zeide, Geeft den volke datze eten, want also zeyd de HEERE; Men zal eten, ende overhouden. Zo zettede hy het hen voor, ende zy aten, ende zy hielden over, na het woord des HEEREN.

Deze stoffe is gepredikt op de bedieninge des H. Avondmaals.

HEt is een nadrukkelyke taal: Deut. 8: 3. *dat de mensch niet alleen van den broode leeft; maar dat de mensch leeft van alles, wat uit des HEEREN mond uitgaat.* INLEIDING.

Schoon de HEERE het brood uit de aarde doet voortkomen, 't geen des menschen herte versterkt, om zyn natuurlyk leven te onderhouden, de mensch egter leeft daar niet by, tenzy de Algenoegzame God daar over een woord van zegeninge gebiede, en het brood make tot een staf, om het lichchaam te ondersteunen. Word die staf gebroken en de spyze van God niet gezegend; dan eet men zonder verzadigd te worden; maar geeft Hy aan de spyze een voedzame kragt, dan eet men tot verzadiging van zyne ziele. Ps. 104: 14, 15.

Maar de spreekwyze geeft iets meerder te kennen; namentlyk, dat de mensch niet alleen leeft by het brood, als een gewoon voedsel in Gods Voorzienigheid daar toe verordend, maar ook in een buitengewonen Jes. 3: 1.
Hagg. 1: 6.
Spr. 13: 25.

Kanttek.

nen weg van zyne Voorzienigheid by alles, waar aan de HEERE kragt belijft te verleen door het woord van zyn bevel; om den mensch daar door by het leven te behouden in den honger: het zy dan zonder enig voedsel, gelyk Mose op den berg en Elia veertig dagen in de woestyne onderhouden wierden: het zy door een buitengewoon voedsel, gelyk Israël veertig jaaren in de wildernisse gevoed met dat Man, 't welk nog zy nog hunne vaders hadden gekend; daar hier eigentlyk op bedoeld word, in vergelykinge met het voorgaande: het zy door veranderinge van quaad voedsel in gezonde spyze: het zy door vermenigvuldiginge van goed voedsel, zodat het boven alle verwagtinge toereikt.

t'ZAMEN-
HANG.

Hebbenwe lust om deze taal in de twee laatste byzonderheden bevestigte te zien; wy vinden het in deze geschiedenisse, in den t'zamenhang met de vorige ingezien: daar de HEERE in den hongersnood niet alleen de dodelyke koloquenten in een goed voedsel weet te veranderen; maar ook door het woord des bevels, weinige brooden zo vermeerdert, dat men eete en overhoude. En och! dat deze waarheid ook in 't gebruik van des HEEREN brood in het H. Avondmaal aan Jesus leerlingen verzegelt worde!

VERDEE-
LING.

In het verhaal van dit zonderling voorval lettenwe
I. Op de Aanleidinge tot dit wonder vs. 42.
II. Op het Wonder zelve in de Omstandigheden
vertoond. vs. 43, 44.

VERKLA-
RING VAN
het I. DEEL.

De Aanleiding tot dit wonder wierde geboren uit de godvrugtige mildadigheid van een regtaardigen Israëliet vs. 42. *En daar quam een man van Baäl Salisa, en bragt den man Gods brooden der eerstelingen enz.*

Schoon de naam van dien man ons onbekend zy, hy was nochtans in den hemel bekend; daar zyn naam geschreeven was in het boek des levens des Lams; immers uit het vervolg zal blyken; dat hy een godvrugtig

tig man was, een liefhebber van de Profeten: 't welk, in dien algemeenen afval van Israël, een van de klaarste merktekenen van de godsvrugt mogte gerekent worden; want hier uit weet men, of men uit de dood zy overgegaan in het leven, indien men de broeders lief heeft: volgens 1 Joh. 3: 14.

De heilige Schryver vergenoegt zig met de *Plaats* aan te tekenen, van waar hy quam: het was *Baäl Salisa*: een stedecken op de grenzen van Diospolis, gelyk Hieronymus opmerkt, die het *Beth Salisa* noemt: derhalven gelegen in het *land Salisa*, omtrent het gebergte Efraïms, waar van gewaagt word 1 Sam. 9: 4. Zo was hy waarschynlyk een Efraïmiter, die zig egter met de gruwelen van het afvallig Israël niet hadde besmet; maar Jehova, den God der vaderen, stantvastig aankleefde.

Eusebii
Onomast.
P. 46. 65.

Dit bleek uit het geschenk van hem Eliza toegebracht; want hy *bragt den man Gods brooden der eerstelingen, twintig gersten brooden en groene airen in hare hulzen.*

Het geschenk bestond in *brooden der eerstelingen*: welke eerstelingen van alle vrugten des lands jaarlyks van de Israëlieten aan de Priesteren moesten gegeven worden. Deze Brooden wierden gemaakt of van *tarwe*, of van *gerste*, die minder in hunne soorte waren; gelyk blykt uit Kap. 7: 1, 16. en van zulke *gerste brooden* word hier en elders gewaagt. Zy waren *twintig* in getal; 't welk in dien hongers-nood voor een goed geschenk mogte doorgaan.

Rigt. 7: 13.
Ezech. 4: 12.

Te meer, omdat hy hier by nog *groene airen in hare hulzen* bragte. Zo hebben het de Onze vertaalt, en verstaan 'er door groene airen, die wel volwassen waren; maar nog niet uitgedorscht, en dus in hare huisken: hoedanige men boven het vuur gerooftert in Kanaän mede tot voedsel gebruikte. Dog in de kanttekeningen merken de Onze aan, dat het ook vertaalt

Polus.

kan worden: *in zyn kleet*; en zo hebben het ook de Michaël. LXX en de Oosterse Vertalingen begrepen: 't zy men hier door het kleet der hulzen versta, die de korn als bekleeden: 't zy het kleet van den man, waar in hy dit geschenk droeg, volgens de gewoonte der Oosterlingen.

Hoe het zy; hy *bragt* dit geschenk *tot den man Gods*, 1 Sam. 9: 7. Eliza; volgende daar in de gewoonte van de Joden, 1 Kon. 14: 3. welke meermalen tot de Profeeten met een geschenk naderden. Waar uit wy dan besluiten mogen. 1. Dat de naam van Eliza reeds in Israël was roemrugtig geworden, dewyl deze man uit het Efraïmitische hem te Gilgal weet te vinden: geen wonder, daar de Profeet alrede door meer dan een wonder, in het openbaar geschied, was verheerlykt: en wie twyffelt 'er aan, of de wonderen meer in het verborgene verrigt en als onder het ooge van de zoonen der Profeeten zyn wel haast onder het ware zaad van Israël verspreid? 2. Nog nader, dat deze man al van enig vermogen moet zyn geweest, die in zulk een honger nog zo vele brooden en airen over hadde. 3. Nog meer, blykt 'er uit, dat hy een godvrugtig man was, die den HEERE diende, in Jef. 58: 7. zyne Profeeten met brood te bezorgen; een navolger 1 Kon. 18: van Obadja, die ook honderd Profeeten voedde in de 13. spelonke. Hy bragt dit geschenk niet tot de valsche profeteen, omdat hy gruwelde van den Baäl- en Beelden-dienst. Hy bragt het ook niet tot de Priesters van des HEEREN huis, dewyl de weg naar Jeruzalem hem niet open nog vry stond. Maar, 't geen hem alleen overig was, hy brengt het naar den man Gods, Eliza, en de zoonen der Profeeten; opdat zy die het geestely- 1 Kor. 9: 11. ke zaajden, het lichchamelyke mogten majen. Toonende hier in zyn gelove werkzaam door de liefde, meest kenbaar ten dage der benauwtheid.

Zo weet de HEERE, in hongersnooden en andere bezoekingén, godvrugtige en mildadige herten te ver-
wek-

wekken, om zyn erfdeel te onderfteunen: waar van wy in de hiftorie van Elia en Eliza meer proeven vinden.

Eliza, dit gefchenk hebbende ontfangen, *zeide: geef den volke, datze eeten.* Het blykt hier uit, dat de Profeteen gewoon waren de gefchenken, die uit goedhertigheid hen toegebracht wierden, gunftig aan te nemen: ten dele om hun welgevallen te toonen in den arbeid der liefde, dien zy niet verfmaden wilden: ten dele, omdat ook zy fomtyds van die gefchenken leefden, gelyk de Priesters. Egter wil hy dit gefchenk niet voor zig alleen behouden; maar, gelyk liefde is liefdens wetsteen, geeft hy laft aan zynen jongen, om die aan-gebragte voorraad aan het *volk*, dat is, de zoonen der Profeteen, te *geven*, opdat die mogten *eeten*. Geevende hier in een bewys van zyne edelmoedige weldadigheid, daar hy het om niet ontfangen hadde, wil hy het ook geven om niet; en van zyne tedere liefde, die meer voor de zoonen der Profeteen dan voor zig zelve zorgt: trouwens, zyne fpyze was het vooral, den wille van zynen Zender te doen en zyn werk te volbrengen.

Gehazi zulk ſeen bevel ontfangende werpt hier tegen een zwaarigheid op; verhaalt vers. 43. *Dog zyn dienaar zeide: Wat zonde ik dat honderd mannen voorzetten?* Hier uit befluit men, en niet te onregt, dat deze brooden kleine moeten geweest zyn; welke derhalven, naar het oordeel van den knegt, geheel niet konden toereiken, om honderd mannen daar mede te voeden. Het ſchynt zelve, dat de manier van zyne uitdrukkinge een foort van gemelykheid in zig vervatte; dat de Profet zynen knegt gebruiken wil tot een dienft, waar mede hy gene eere konde inleggen, maar het ongenoegen van de meeste gaftern zig zoude op den hals halen.

Althans hy toont in zyn antwoord zyn Ongelove en Ongehoorzaamheid, dies te meer te berispen, om dat hy

hy reeds zo vele wondergewrogten van zynen Meester hadde gezien, en nog onlangs in het geneezen van het moes. Hoewel men ook dit bekennen moet, dat zulk een ongelovige taal wel grootere mannen, dan Gehazi, ontvallen is: zo zeide Mose tot den HEERE: *zes honderd duizend te voete is dit volk, in wiens midden ik ben; en Gy hebt gezegt: Ik zal hen vleesch geven en zy zullen een geheelen maand eeten. Zullen dan voor hen schaa- pen en runderen geslagt worden, dat voor hen genoeg zy? Zullen alle de visschen der zee voor hen verzamelt worden, dat voor hen genoeg zy?* Num. 11: 21, 22. En wanneer Jesus, in een gelykformige gelegenheid als hier, Filip- pus beproefde, antwoordde die: *voor twee honderd pen- ningen brood is dezen niet genoeg, op dat een iegelyk van hen een weinig neme.* Joh. 6: 5, 7. Zo ras bezwykt het gelove meermalen in de ure der beproevinge!

De Profeet laat zig egter hier door niet verzetten, maar herhaalt zyn bevel: *en hy zeide: geef den volke, dat zy eeten.* Hy ontslaat hem niet van zynen dienst, nog bemoeit zig om zynen knecht die zwaarigheid van 't herte te stryken; maar belaft hem andermaal, om de gebragte brooden aan het gezelschap uit te deelen, op- dat zy eeten mogten. Als of hy zeide: wat hebt gy u te bekommeren, of deze brooden voor honderd man- nen genoegzaam zyn, of niet? gy hebt slegs uwen last op te volgen en alle die zorgen op den HEERE te werpen, Die raad weet te schaffen, daar alle mensche- lyke raad uit heeft.

Hierom voegt hy 'er by: *want also zegt de HEERE: men zal eeten en overhouden.* Zo toont hy, dat hy niet in zynen eigen name spreekte, maar in den name van

Num. 11: Jehova, Die groot is van raad en magtig van daad en
23.

Pf. 78: 19. Wiens Hand niet verkort is, om een tafel toeterusten
in de woestyne; Die Jehova, Die ook nu wil bekend
maken; dat de mensch niet alleen leeft by het brood,
maar

maar by alles wat uit des HEEREN mond uitgaat. Deut. 8: 3.
Die Jehova spreekt door my als zynen Gezante:

Men zal eeten en overhouden. Was de knecht bekomert, of 'er wel genoeg ware, om den honger te stillen: de belofte van Jehova is; dat men niet alleen tot genoeg en zal eeten, maar ook overhouden voor een volgenden tyd: want de zegen des HEEREN maakt ryk. Spr. 10: 22.

De knecht, door deze tale beschaamt en van zyn ongelove geneezen, gehoorzaamt nu het bevel van zynen Meester: vers 44. *Zo zette hy het hen voor*, en word dus tot een werktuig verwaerdigt, waar door de HEERE zynen zegen wil uitdeelen: zullende nu zien; of des HEEREN woord hem zoude wedervaren, of niet. Num. 11: 23.

De Blykbaarheid van dit wonder word met deze tale te kennen gegeven: *en zy aten en zy hielden over.*

Zy proefden niet slegs van de brooden, maar *aten tot genoegzaamheid*: want dus word het meermalen uitgebreid: *de zagmoedige zullen eeten en verzadigt worden.* Psalm. 22: 27. en Spreuk. 13: 25. *de rechtvaardige eet tot verzadiging van zyne ziele toe.*

En ten bewyze, dat zy alle tot genoeg en hebben gegeten, word 'er by gevoegt: *en zy hielden over.* Zo ging het hier byna, als in groote maaltyden; daar men gewoon is zo ruim op te diffen, dat 'er een goed deel overschiete. En dit was hier zeer gepast, zo om deze weldaad des HEEREN te meer luiſter by te zetten, als om in het toekomende voor de zoonen der Profeten te zorgen in den hongersnood.

Al het welk geschiedde *naar het woord des HEEREN*, Die alle zyne beloften tot ja en amen maakt: Die maar spreekt; en het is 'er: Die maar gebied; en het staat 'er: en hier zyne wonderkracht niet minder openbaarde, dan in het voeden van Israël in de woestyne met brood uit den hemel, en in het vermenigvuldigen van het meel en de olie aan twee weduwen.

BETOOGING. Zo word hier op nieuw Jehova verheerlykt, als de Schepper, Die niet moede nog mat word; Dien het om het even is te helpen zonder of door middelen: en onder Wiens heerlykheden het behoord, dat Hy den Pf. 146: 7. hungerigen brood geeft.

Eliza word op nieuw kenbaar als een Regtvaardige, Spr. 10: 21. wiens lippen vele voeden; en als een groot Profeet, op wiens woord de Heere van 't geheel al zulk een wonder verrigt.

Ja hier in was als een klare verzegeling van de waarheid van den Mofaïfchen godsdienst, welken Eliza en de zoonen der Profeeten aankleefden, voor welke de **HEERE** zorgt in den hongersnood, tot verzadiging: Spr. 13: 25. daar Hy den buik der godloze en afvallige in Iſraël doet gebrek hebben.

BEDENKINGEN OVER den VOORBEELDIGEN zin. Wanneerwe nu van Eliza opklimmen tot zyn tegenbeelt, den Heere Jesus, dien groten Profeet, kragtig in woorden en werken: zo worden wy van zelve nengeleid tot meer dan een gelykformig Wonder, 't welk Jesus in zyne ommewandeling op aarde verrigt heeft. Wanneer Hy ganfche fchaaren, die voor zyn aangezigt zaten, om zyne leere te horen, met weinige brooden en viſſchen voedde: aangetekent Matt. 15: 32-38. en Marc. 8: 1-9.

Vooraf komt hier in opmerkinge dat wonder, 't welk Johannes verhaalt Kap. 6: 5-14. daar Jesus inſgelyks, na de beproeving van het gelove zyner diſcipelen, hen belaft vyf gerften brooden en twee viſchkens van een jongen aangebragt, onder een grote ſchare te verdeelen; die niet alleen aten tot verzadiging, maar ook twaalf manden met brokken overhielden: waar uit Hy erkent word als die Profeet, die in de wereld zoude komen.

Maar ook hier uit blykt wel haast de Voortreffelykheid van het Tegenbeelt boven zyn Voorbeelt. Want
1. Eliza

1. Eliza voedde 100 mannen met 20 brodekens: maar
 Jesus 5000 mannen met 5 brooden, zynde slegs een vie-
 rendeel van twintig. 2. Eliza deed zulks in den name
 van Jehova, Die alleen wonderen doet: maar Jesus
 door zyne Goddelyke kragt, die ook de kragt des Va-
 ders is. Waar uit dan de Heere Jesus kenbaar word,
 als Meerder dan Eliza en alle de Profeten, als de waar-
 agtige God, en de lang beloofde Messias, of die Lee- Pf. 145: 7.
 raar der gerechtigheid, van Wiens dagen voorzegt was:
*en gy zult overvloedig en tot verzadiging eeten en pryzen den
 naam des HEEREN uwes Gods, Die wonderlyk by u ge-
 handelt heeft: en myn volk zal niet beschaamt worden tot in
 eeuwigheid. En gy zult weeten, dat Ik in 't midden van
 Israël ben, en dat Ik de HEERE uw God ben, en nie-
 mand meer.* Joël 2: 23, 26, 27.

Maar ook hier behoevenwe met onze aandacht niet en den GE-
 stil te staan: maar mogen die, in navolginge van den HEIMZIN.
 Heere-Jesus, hoger opvoeren; om hier in een zoete
 schildery te beschouwen van de spyziginge van honge-
 rige zielen, die zig in Jesus leerfchole begeeven: im-
 mers in het vervolg brengt Jesus dit geestelyk over: Joh. 6.
Werkt niet om de spyze die vergaat, maar om de spyze die vers. 27.
*blyft in het eeuwig leven, welke de Zoon des menschen u ge-
 ven zal.* Verklarende: *Ik ben het brood des levens, die* vers. 35.
tot My komt zal geenzins hongeren, en die in My gelooft
zal nimmermeer dorsten. O ja! Hy was dat brood Gods
 uit den hemel nedergedaalt, om aan de wereld het leven te
 geven: het tegenbeelt van het Manna en alle de voor- vers. 33.
 beeldige brooden, Die als een tarwen-graan in de aar-
 de gevallen door alle zyne lydens en dood tot een gee- Joh. 12: 24.
 stelyke spyze is toebereid. Hy is het ook, Die dit gee-
 stelyk voedsel, als door de handen van zyne Dienaren,
 aan alle hongerige zielen; die zig zelve in 't leven niet
 konden behouden, zoude laten opdiffen, naar Paulus
 taal: 1 Kor. 4: 1. *Alzo honde ons een [ieder] mensch, als*
 die-

dienaars van Christus en nitdeelers van Gods verborgenheden; door de bediening des Woords en des Avond-

Matt. 5: 6. maals. Waar van vele zouden eeten en verzadigt worden; ja overhouden, wegens den onuitspreekelyken rykdom van Jesus algenoezaamheid, gekomen om aan

Joh. 10: 10. de wereld het leven en den overvloed te geven.

Dewyl nu dit wonder van Eliza hier mede een nauwkeurige gelykformigheid heeft, mogenwe ook daar in dezelve geestelyke zaken opmerken en die leggen tot een grond van een nadere Toeeigeninge.

TOEPAS-
SING.

Gelukkige zoonen der Profeeten, denktge mogelyk by u zelve, welke de HEERE niet alleen by het leven behoud in den honger; maar ook zo overvloedig door den dienst van Eliza met brood bezorgd, dat zy eeten, verzadigt worden en overhouden. En waarlyk 't is zo.

Maar buiten twyffel nog dierbaarder is de weldaad, welke de Heere Jesus, de grootste van alle Profeeten, aan zyne hongerige leerlingen bewyft, voor welke Hy zig niet alleen tot een Levens-brood heeft laten toebereiden door zyn-lyden, dood en opstandinge, als de Eersteling: maar Die zig zelve ook wegschenkt aan zyn volk uit loutere liefde en mildadigheid; hien onthaltende op zyne eigene kosten, opdat zy het leven en den overvloed mogen hebben.

1 Kor. 15:
20, 23.

Een nieuw bewys zullen Jesus leerlingen hier van aanschouwen in het H. Avondmaal; daar Jesus zig zelve wil openbaren als *dat Brood uit den hemel nederge- daalt*; dat eene nodige, altoos even begerlyk, alles in allen, gekomen om het geestelyk leven te verwerven, te verwekken, te voeden, te onderhouden en de levens kragt van zyn volk te zyn. En dat brood is zyn vleesch, dat Hy geeft voor het leven van de wereld.

Joh. 6: 51.

Hy heeft reeds last gegeven aan zyne Dienaren: *Geest den volke, dat zy eeten*; door de verkondiging van

van

van het Evangelii hen nodigende; om die hemelsche gaven in den gelove aan te nemen, zyn vleesch te eeten en zyn bloed te drinken; buiten welke zy geen leven Joh. 6: 53. kunnen hebben in zig zelve.

Hy zal andermaal beveelen: *Zettet van dit brood* voor het aangezigte van myn volk op myne tafel ten toon; biedet van Mynent wege die eerstelingen hen aan, en zegget tot hen: *Komt, eetet van myn brood, en drinket Spr. 9: 5. van den wyn, dien Ik gemengt hebbe.*

Kortom, daar zullen Zielsgerigten worden opgedist, die een hongerige ziele kunnen verzadigen, een dorstige laven en een quynend hert versterken: Christus zelve met zyn verbroken lichchaam en vergoten bloed, ja met alle zyne schatten en genadegaven, welke Hy onder de tekenen van brood en wyn aan zyne huisgenooten aanbied, als hun eenig zielen voedsel, zonder prys en geld te ontfangen.

Zoude het nu wel mogelyk zyn, dat op de voorstelling van zulke uitnemende gerigten op Jesus tafel een enig hert toegeslooten bleef?

En nochtans leert de bevinding, dat deze geestelyke spyze en drank aan de grootste menigte te vergeefs word opgedist. Zy hebben geene *oogen* om deze gerigten in hunne noodzaaklykheid, dierbaarheid en nuttigheid te zien: zy zyn voor hen een onbekende spyze Ex. 16: 15. en drank. Andere zien die wel in de beschouwing; maar zy hebben gene *handen*, om die aan te vatten en zig te eigenen. Veel min hebbenze een *mond*, om dien voor Jesus op te doen; daar is geen herkauwen, geen lust om te eeten, of te drinken en te smaaken dat de HEERE goed is. Genietenze de uiterlyke tekenen, dat is het al: het hert blyft ledig.

Denkt iemand, hoe is het te begrypen, dat op zulk een ruime opdissinge egter zo weinig eeters en drinkers gevonden worden? die weete, dat hier van on-

derfcheidene Redenen kunnen gegeven worden. Om 'er flegs eenige te noemen. 1. Het ontbreekt de meeste aan geestelyken honger, zy bevinden geen gebrek, of zien het ter loops, zonder aandoeninge, gevoel en smerte. 2. Zy zyn in tegendeel alreede verzadigd: Op. 3: 17. zeggende; *ik ben ryk en verrykt geworden en hebbe geens dings gebrek:* enz. 3. Hier by komt een bedorven gehemelte en maag, die het waare brood en de begeer- Job. 33: 20. lykfte spyze verfoeit: even gelyk Israël walgde van Num. 21: 5. dat zeer ligte brood. 4. Trouwens, daar zyn andere Ex. 16: 3. geregten, daar de ziele op aaf, de vleeschpotten van Num. 11: 5. Egypte, het look en de ajuin, de konkommers en de pompoenen liggen hen te na aan het herte; de genieting van de zonde, het aangename, het vermakelyke, het lekkere van de wereld en al wat hunne vleeschelyke genegenheden streelen kan hebben zodanig de ziele betoverd en het gansche herte ingenomen, dat 'er niet de minste plaats voor Jesus brood en wyn overschiet.

Het spreekt van zelve, dat alle zulke en diergelyke vleeschelyke menschen geene vrymoedigheid hebben om tot des HEEREN tafel toe te treden: wy hebben geen last om hen daar toe te nodigen. Zullen zy 'er gaan, het zal zyn op hun eigen gevaar: zy mogen daar brood eeten, maar zullen niet verzadigt worden: het zal zyn, gelyk wanneer een hongerige droomt, dat hy eet; maar als hy ontwaakt, zyne ziele is ledig: of gelyk wanneer een dorstige droomt, dat hy drinkt; maar als hy ontwaakt, zo is hy nog mat.

Jes. 29: 8. Och! dat de zulke nog onder indruk quamen van de zwaarheid van hunne schuld en oordeel, en met den verloren zoone tot zig zelve komende; in armoede des geefts uitriepen: Hoe veele huurlingen myns Vaders hebben overvloed van brood en ik verga van honger! Luc. 15: 17-19. ik zal opstaan, enz. op datze eerst door de ware bekeer- ringe

ringe in het huis des Vaders overgingen, eer zy het brood der kinderen tot zig nemen. *

Maar vooral hebbe ik nog een woord te spreken tot het gelovig Israël, het overblyffel naar de verkiezing der genade.

U meene ik, 1. Die door de ware bekeeringe uit het land van uwe natuurlyke geboorte en den dienst van allerlei Baäls zyt uitgegaan. 2. Die ootmoedig en vrywillig tot Jesus gekomen zyt, op het goed gerugte van zyn Evangeli; Hem erkennende als dien Man Gods, des Vaders Metgezel in 't groote werk der Verlossinge, de Wysheid Gods en de kragt Gods. 3. Die, met de zoonen der Profeeten veel voor zyn aangezigte nederzit; om Gods woorden uit zynen mond en de zielen spyze uit zyne hand te ontfangen, met een honger en dorst naar de gerechtigheid, in een heerschende, reine en werkzame begeerte naar zyne gemeenschap ontftoken. 4. Met een woord, die in een betaamlyke voorbereidinge Hem niet alleen hebt aangenomen; maar ook u zelve met al het uwe herte-lyk

* „Het H. Avondmaal is geen middel om de genade eerst in iemand te verwekken, maar te versterken, en daarom stelt het dezelve [genade] voor uit in die geene, die het wettig gebruiken zullen. 't Is wel een pligt, die ons alle onder het Christendom, zelve ook den godlozen geboden is; maar die evenwel nooit van haar, als door tuffenkomen van bekeeringe, wettelyk en met voordeel betragt kan worden., zo spreekt de Eerw. Heer *Saldenus* in 't geestelyke Avondmaal. p. 11, 12. Andere Godsgelerde denken egter, dat het gebruik van het H. Avondmaal, als zynde een brood der kinderen, alleen de kinderen des huisgezins voorgeschreven word: gelyk het oud Israël alleen tot de Bondzegelen verbonden was. Deze onderscheidene begrippen schynen my van geen groot gewigte, indien men elkanderen daar omtrent in liefde en bezadigtheid verstaan konde, en het hier in eens was; dat een ieder onder het Evangelii leevende geroepen word, om door de ware bekeeringe het verbond Gods te maken op offerhande.

lyk en opregt aan Hem hebt opgedragen, en als een geschenk dat Hem toekomt, Hem in handen gegeven hebt, om daar over te schikken naar zyn welbehagen.

Komt gy nader toetreden, om uwe zielsoogen te verlustigen 1. In de oneindige liefde des Vaders, Die de wereld alzo heeft liefgehad, dat Hy zynen eniggeboren Zoon gegeven heeft; opdat een ieder, die in

Joh. 3:16. Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwig leven hebbe. Die ook zynen eigen Zoon niet gespaart heeft; Rom. 8:32. maar heeft Hem voor ons allen overgegeeven, hoe!

zal Hy ons ook niet met Hem alle dingen schenken? 2. Beschouwd die onbegrypelyke liefde van Jesus, Die langs den weg van lyden en kruis zig tot een geestelyk brood heeft laten toebereiden. 3. Die algenoegzame volheid van Hem, om al zyn volk in alle hunne gebreken ten overvloed te vervullen. 4. Hoe aangenaam zulks door uitwendige tekenen en zegelen uitgebeeld worde in 't H. Avondmaal. 5. De ruime en vrye voorstelling, daar Hy zig zelve door zyne Dienaaren aanbied, geeft en schenkt, om niet, zonder prys en geld, en u verbind door dit zoet bevel: *Neemet, eetet en doet dat tot Myner gedagtenis.*

Zoekt het ongelove oproer te verwekken; en, in navolginge van Gehazi, vele zwarigheden in te werpen, of gy wel durft en 'er regt toe hebt? 't is nu de tyd niet om daar over te disputeeren, maar tragt alle die belemmeringen door het gelove te overwinnen, en die opkomende zwarigheden neder te zetten met dat woord: „De Meester heeft by herhalinge geboden:

Spr. 9: 5. *Komt, eetet van myn brood, en drinket van den wyn, dien Ik gemengt hebbe.* „

Komt dan gy arme en gebrekkige zielen, die u zelve niet in 't leven behouden kond: de Meester roept u.

1. Komt ootmoedig, in een vertoninge van uwe volslagene behoefte, alles in u zelve missende, waar

by

by de ziele leven kan, zullende van honger sterven, by aldien zyne voorraad aan u niet geschonken worde: teffens met vertoninge, hoe de rykdom van zyne milddadigheid en algenoegzaamheid daar in zal verheerlykt worden, byaldien Hy den hongerigen brood geeve.

2. Komt *vrymoedig* en neemt Hem, op zyne aanbiedinge, met de tekenen aan, kan het zyn, met een ledige, geopende, uitgestrekte en aanvattende zielen hand.

3. En ontfangt Hem in een geopenden *geloofs-mond* met een ruime toeëigeninge van Hem, om te smaaken en te proeven, dat die HEERE goed is: hoe die mond wyder opgedaan word, hoe Hy dien meer vervullen zal: naar zyne belofte: Psalm. 81: 11.

4. Maar komt ook in navolginge van dien godvrugtigen man van Baäl Salifa, om Hem *een geschenk te brengen*. Vraagtge wat zal ik Hem geven, Die ryk genoeg is met zyne eigene goederen, Wiens de hemel en aarde is met alle hare volheid? 't Is Hem te doen, om uwe ziel en lichchaam, waar op Hy recht en waar aan Hy eigendom heeft: verbind u aan Hem hertelyk en teder, gereed om u aan Hem geheel en al ten dankoffer op te dragen; opdat gy Hem wederom tot spyze, en verlustiging moogt zyn: zeggende met de Bruid: *Myn Liefste is myn, en ik ben de zyne.* Hog. 4: 16; en 2: 16.

5. Ja komt, om de *gemeenschap der heiligen* te handhaven, als eens broods deelagtig zynde. 1 Kor. 10: 17.

6. En dit alles onder zyn oog, met een opziend herte naar zynen Geest, dat Die alles in allen werke.

Ware het zo met ons gestelt; Jesus leerlingen:

1. Men zoude *eten* en verzadigt worden, zonder onderscheid, het gansche huis des Vaders, tot den mond der kinderkens toe: ten minsten men zoude zo veel ontfangen, als ter ondersteuning nodig is, om de ziel

by het leven te behouden in den honger : want een hongerige ziel vind hier haar brood, een dorstige haren drank en allerlei elendige een gepast hulpmiddel

Kol. 3: 11. voor al haar gebrek; want *Christus is alles en in allen.* Uit Wiens volheid wy alle ontfangen, ook genade voor genade. Joh. 1: 16.

2. Wat zegge ik? Gy zult met Josef voorraad konnen opleggen tegen den hongersnood en koorn *overhouden* om 'er op te teeren in een volgenden tyd: want dit Brood zal u een onderpand zyn, dat u niets wezentlyks op den weg naar den hemel ontbreken zal; Jesh. 33: 16. maar dat uw brood u zal gegeven worden en uwe wateren gewisse zullen zyn; en dat het goede en de weldadigheid u zullen agtervolgen alle dagen van uw leven. Pf. 23: 6.

3. Die brooden der eerstelingen zullen u geruust stellen aangaande den vollen oogst en de volkomene verzadiging; wanneer de groene airen hare rypheid bekomen zullen, en die goederen welke hier nog als met hulzen bekleed zyn, eens geheel als ontbolstert worden, u in alle hunne heerlijkheid en volheid vertoont en voorgezet worden in het Koninkryk der hemelen: naar des HEEREN onfeilbaar woord: *Die overwint,* Op. 2: 17. *Ik zal hem geven te eten van het Manna, dat verborgen* en 3: 20. *is: en Ik zal avondmaal met hem houden, en by met My.* Amen.